RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 56.442/3
van 27 juni 2014

over

een ontwerp van koninklijk besluit ‘inzake de bescherming van dieren bij het slachten en doden’

CONSEIL D’ÉTAT

section de législation

avis 56.442/3
du 27 juin 2014

sur

un projet d’arrêté royal ‘à la protection des animaux pendant l’abattage et la mise à mort’

Op 2 juni 2014 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister van Volksgezondheid verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een ontwerp van koninklijk besluit 'inzake de bescherming van dieren bij het slachten en doden'.

Het ontwerp is door de derde kamer onderzocht op 17 juni 2014. De kamer was samengesteld uit Jo BAERT, kamervoorzitter, Jeroen VAN NIEUWENHOVE en Kaat LEUS, staatsraden, Jan VELAERS en Johan PUT, assessoren, en Greet VERBERCKMOES, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Rein THIELEMANS, eerste auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Jeroen VAN NIEUWENHOVE, staatsraad.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 27 juni 2014.

*

Le 2 juin 2014, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par la Ministre de la Santé Publique à communiquer un avis, dans un délai de trente jours, sur un projet d'arrêté royal 'relatif à la protection des animaux pendant l'abattage et la mise à mort'.

Le projet a été examiné par la troisième chambre le 17 juin 2014. La chambre était composée de Jo BAERT, président de chambre, Jeroen VAN NIEUWENHOVE et Kaat LEUS, conseillers d'État, Jan VELAERS et Johan PUT, assesseurs, et Greet VERBERCKMOES, greffier.

Le rapport a été présenté par Rein THIELEMANS, premier auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Jeroen VAN NIEUWENHOVE, conseiller d'État.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 27 juin 2014.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

VOORAFGAANDE OPMERKING

2. Rekening houdend met het tijdstip waarop dit advies gegeven wordt, vestigt de Raad van State de aandacht op het feit dat, wegens het ontslag van de regering, de bevoegdheid van deze laatste beperkt is tot het afhandelen van de lopende zaken. Dit advies wordt evenwel gegeven zonder dat wordt nagegaan of dit ontwerp in die beperkte bevoegdheid kan worden ingepast, aangezien de afdeling Wetgeving geen kennis heeft van het geheel van de feitelijke gegevens welke de regering in aanmerking kan nemen als ze te oordelen heeft of het vaststellen of het wijzigen van verordeningen noodzakelijk is.

*

STREKKING VAN HET ONTWERP

3.1. Het voor advies voorgelegde ontwerp strekt ertoe bepalingen in te voeren die verband houden met de artikelen 7, 17, 21, 28 en 29 van verordening (EG) nr. 1099/2009 van de Raad van 24 september 2009 'inzake de bescherming van dieren bij het doden'.

Bij deze verordeningsbepalingen wordt voorgeschreven dat het doden van dieren en de daarmee verband houdende activiteiten uitsluitend mogen worden uitgevoerd door personeel dat over het passende vakbekwaamheidsniveau beschikt (artikel 7, lid 1, van de verordening), dat een getuigschrift van vakbekwaamheid vereist is voor personen die bepaalde handelingen verrichten bij slachtactiviteiten (artikel 7, lid 2, van de verordening) en dat het doden van pelsdieren moet geschieden in aanwezigheid van en onder rechtstreekse supervisie van een persoon die beschikt over een getuigschrift van vakbekwaamheid dat alle activiteiten omvat die onder zijn supervisie worden uitgevoerd (artikel 7, lid 3, van de verordening).

De lidstaten moeten een bevoegde autoriteit aanwijzen die verantwoordelijk is voor het waarborgen van de beschikbaarheid van opleidingscursussen voor personeel dat betrokken is bij het doden van dieren, het verstrekken van getuigschriften van vakbekwaamheid als bewijs dat een onafhankelijk afsluitend examen met goed gevolg is afgelegd en het goedkeuren van opleidingsprogramma's voor de cursussen en van de inhoud en uitvoeringsbepalingen van het examen (artikel 21, lid 1, van de verordening). Tevens bepaalt de verordening dat de bedrijfsexploitanten voor elk slachthuis een functionaris voor het dierenwelzijn benoemen, die in het bezit moet zijn van een getuigschrift van vakbekwaamheid dat alle activiteiten moet bestrijken in de slachthuizen waarvoor hij verantwoordelijk is (artikelen 17, leden 1 en 4, en 21 van de verordening).

Het ontwerp vormt tevens de hernieuwde (gedeeltelijke) omzetting in het interne recht van de bepalingen van richtlijn 93/119/EG van de Raad van 22 december 1993 'inzake de bescherming van dieren bij het slachten of doden'. Die richtlijn wordt weliswaar ingetrokken bij artikel 28, lid 1, eerste alinea, van verordening (EG) nr. 1009/2009, maar een aantal richtlijnbepalingen blijven op grond van de artikelen 28, lid 1, tweede alinea, en 29, lid 1, van verordening (EG) nr. 1009/2009 van kracht tot 8 december 2019 als overgangsregeling. Artikel 29, lid 2, van de verordening bevat nog een andere overgangsbepaling die geldt tot 8 december 2015.

3.2. Het ontwerp bepaalt de vereisten inzake het personeel dat in een slachthuis met levende dieren omgaat en inzake de personen die in een tijdelijk erkende inrichting met levende dieren omgaan en die er dieren doden, alsook de vereisten inzake de aanwezigheid van een bevoegd persoon bij het doden van pelsdieren (artikelen 3 en 4 van het ontwerp). Het getuigschrift van vakbekwaamheid wordt bekomen door het volgen van een door het ontwerp nader bepaalde opleiding en het slagen voor een onafhankelijk examen. Het ontwerp bevat bepalingen inzake de organisatie van de opleiding, het examen en het toekennen van het getuigschrift (artikel 5). Er wordt voorzien in een overgangsregeling voor personen die over minstens drie jaar relevante professionele werkervaring beschikken (artikel 6). Beginnende personeelsleden van een slachthuis kunnen onder bepaalde voorwaarden een voorlopig getuigschrift verkrijgen (artikel 7). Getuigschriften worden enkel toegekend na een schriftelijke verklaring waarin de aanvrager bevestigt dat hij zich gedurende de afgelopen drie jaar niet schuldig heeft gemaakt aan ernstige overtredingen van de wetgeving inzake de bescherming der dieren (artikel 8). Het ontwerp regelt voorts het bekomen van een duplicaat van het getuigschrift (artikel 9), de opleiding en het examen voor de functionaris voor het dierenwelzijn (artikel 10), alsook de vereisten inzake de indeling, de bouw en de uitrusting van slachthuizen (artikel 11).

Het ontwerp komt in de plaats van het koninklijk besluit van 16 januari 1998 'inzake de bescherming van dieren bij het slachten of doden', dat wordt opgeheven bij artikel 12 van het te nemen besluit.

BEVOEGDHEID

4. Het ontwerp wordt genomen op grond van de wet van 14 augustus 1986 'betreffende de bescherming en het welzijn der dieren'. De federale overheid is tot 30 juni 2014 bevoegd voor het dierenwelzijn overeenkomstig artikel 6, § 1, V, eerste lid, 2°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 'tot hervorming der instellingen'. Vanaf 1 juli 2014 gaat de bevoegdheid inzake dierenwelzijn over naar de gewesten (zie het toekomstige artikel 6, § 1, XI, van de bijzondere wet)[1].

Het ontworpen besluit kan door de federale overheid worden genomen, voor zover dit gebeurt vóór 1 juli 2014[2] en onder voorbehoud van hetgeen *sub* 2 is opgemerkt aangaande de

[1] Zie de artikelen 24 en 67, eerste lid, van de bijzondere wet van 6 januari 2014 'met betrekking tot de Zesde Staatshervorming'.

[2] Zie adv.RvS 55.179/AV/3 van 13 maart 2014 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de ordonnantie van 6 mei 2014 'tot wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in

beperking van de bevoegdheden van de ontslagnemende regering tot de lopende zaken. Vanaf 1 juli 2014 zullen de gewestregeringen evenwel bevoegd zijn om het te nemen besluit te wijzigen, aan te vullen, te vervangen of op te heffen. Het is dan ook raadzaam het te nemen besluit ook zo snel mogelijk in het Belgisch Staatsblad bekend te maken, zodat de gewestregeringen ervan op de hoogte zijn.

5. Artikel 5 van het ontwerp bevat bepalingen met betrekking tot de opleiding die moet worden gevolgd voor het verkrijgen van een getuigschrift van vakbekwaamheid bedoeld in artikel 3.

In advies 53.846/1/V van 23 september 2013 over het ontwerp dat heeft geleid tot de wet van 7 februari 2014 'houdende diverse bepalingen inzake dierenwelzijn, internationale handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantensoorten en dierengezondheid'[3], merkte de Raad van State het volgende op inzake de bevoegdheid van de federale overheid om in het kader van haar bevoegdheden opleidingen te organiseren:

> "De machtigingen opgenomen in het ontworpen artikel 16, § 3, 2. en 3., dienen uiteraard bevoegdheidsconform te worden begrepen, zodat ze geen betrekking kunnen hebben op examens die worden afgenomen en getuigschriften die worden toegekend door instellingen die onder de bevoegdheid van de gemeenschappen vallen."[4]

De gemachtigde verstrekte de volgende toelichting over de ontworpen bepaling:

> "De opleiding kan georganiseerd worden door instellingen die hiervoor zijn erkend door de gemeenschappen of kan ook in de slachthuizen intern gegeven worden door de functionaris voor het dierenwelzijn. Het is niet onze bedoeling om de opleidingsinstituten een bepaalde cursus op te leggen. Wel zouden wij willen vragen dat eventuele cursussen opgesteld door de opleidingsinstituten aan onze Dienst worden voorgelegd zodat de Dienst kan oordelen of deze cursus voldoet, om al te grote verschillen in kwaliteit van de opleidingen te verhinderen.
>
> (…)
>
> Wij gaan ervan uit dat een opleidingsinstituut zelf een onafhankelijk examen kan afnemen. Als de opleiding echter intern in een slachthuis gebeurt, dient de onafhankelijkheid van het examen gegarandeerd te worden door het toezicht van de officiële dierenarts. Om te garanderen dat deze examens in de slachthuizen gelijkaardig verlopen zal de Dienst een lijst met vragen goedkeuren en ter beschikking stellen."

Op de vraag of de gemeenschappen dan bevoegd geacht moeten worden om een deel van de relevante verordeningsbepaling uit te voeren, namelijk artikel 21, lid 1, b), van verordening (EG) nr. 1099/2009, in zoverre die bepaling betrekking heeft op opleidingen die georganiseerd worden door instellingen die onder de bevoegdheid van de gemeenschappen vallen

---

het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en van de ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, betreffende wegenisretributies inzake gas en elektriciteit en houdende wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest', *Parl.St.* Br.H.Parl. 2013-14, nr. A-534/1, 54-56.

[3] Bij artikel 7 van die wet werd artikel 16, § 3, ingevoegd in de wet van 14 augustus 1986. Die bepaling vormt de rechtsgrond voor het ontworpen besluit (zie opmerking 7).

[4] *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-3104/001, 29.

en op door dergelijke instellingen georganiseerde examens die kunnen leiden tot het getuigschrift van vakbekwaamheid,[5] antwoordde de gemachtigde het volgende:

> "Het is de bedoeling dat de Dienst zelf de kwaliteit van de opleidingsprogramma's controleert door de cursussen goed te keuren en in het geval van interne opleidingen in een slachthuis ook de lijst met examenvragen goed te keuren."

Het instellen van een verplichte goedkeuring door de Dienst van cursussen en examenvragen, zoals wordt bepaald in artikel 5, §§ 2 en 3, tweede lid, van het ontwerp, is niet verenigbaar met de zo-even geschetste bevoegdheidsverdeling. De ontworpen bepaling moet worden teruggesnoeid, zodat de inhoud van de opleiding en van het examen die georganiseerd worden door instellingen die onder de bevoegdheid van de gemeenschappen vallen, niet op een dergelijke inhoudelijke wijze wordt geregeld.

6. Artikel 5, § 3, van het ontwerp regelt onder meer de hypothese waarin het examen voor het getuigschrift van vakbekwaamheid wordt afgenomen onder het toezicht van een officiële dierenarts. Een officiële dierenarts wordt in artikel 1, 4°, van het ontwerp omschreven als een dierenarts die overeenkomstig verordening (EG) nr. 854/2004[6] gekwalificeerd is om als zodanig op te treden en die door de bevoegde autoriteit is aangesteld. De gemachtigde verklaarde in dit verband het volgende:

> "Er werd voor gekozen om dezelfde terminologie te gebruiken als in verordening nr. 854/2004, omdat het om dezelfde dierenartsen gaat. Het gaat hierbij om dierenartsen die ingeschakeld worden voor de controle op de voedselveiligheid. Het zijn ook deze dierenartsen die het dierenwelzijn in de slachthuizen controleren. Het kan hierbij gaan om dierenartsen die als ambtenaar voor het FAVV werken of om zelfstandige dierenartsen die als 'dierenarts-met-opdracht' door het FAVV enkele uren in de week in de controle ingeschakeld worden."

Indien het ontworpen besluit wordt genomen vóór 1 juli 2014, zal het alleszins vanaf die datum door de gewesten moeten worden toegepast op grond van hun nieuwe bevoegdheid inzake dierenwelzijn. Het is niet verenigbaar met de autonomie van de gewesten dat vanaf die datum een federale ambtenaar of een persoon die handelt in opdracht van een federale openbare instelling als het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen,[7] zou toezien op een onderdeel van de regeling waarvoor de gewesten dan bevoegd zullen zijn.

De gemachtigde verklaarde hieromtrent het volgende:

> "In het protocol voor de overgangsperiode dat door de federale overheid en de gewestregeringen werd ondertekend is voorzien dat de inspecteurs van het FAVV de controles gedurende de overgangsperiode zullen blijven uitvoeren. En ook daarna zal wellicht voor deze controles een protocol met het FAVV worden afgesloten omdat dat het

[5] Dat de ontworpen regeling effectief betrekking heeft op dergelijke instellingen kan tot op zekere hoogte worden opgemaakt uit artikel 1, 1°, van het ontwerp en wordt door de gemachtigde ook bevestigd.

[6] Verordening (EG) nr. 854/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 'houdende vaststelling van specifieke voorschriften voor de organisatie van de officiële controles van voor menselijke consumptie bestemde producten van dierlijke oorsprong'.

[7] De aangelegenheid van de voedselveiligheid blijft immers tot de bevoegdheid van de federale overheid horen overeenkomstig het toekomstige artikel 6, § 1, V, tweede lid, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

meest efficiënt is. Maar misschien kunnen deze personen wat algemener omschreven worden als: 'dierenartsen door de bevoegde overheid aangesteld om de dierenwelzijnscontroles in de slachthuizen uit te voeren'."

Met dit voorstel kan worden ingestemd.

RECHTSGROND

7.1. Het ontworpen besluit vindt in beginsel rechtsgrond in artikel 16, § 3, van de wet van 14 augustus 1986 'betreffende de bescherming en het welzijn der dieren'. Op grond van deze bepaling kan de Koning voorwaarden stellen met betrekking tot de opleiding van de functionaris voor het dierenwelzijn en het personeel werkzaam in de slachthuizen en van personen betrokken bij het doden van pelsdieren, en de organisatie van deze opleiding, het organiseren van examens over de vereiste vakbekwaamheid van de voornoemde personen, het toekennen, schorsen en intrekken van voorlopige en definitieve getuigschriften van vakbekwaamheid aan de voornoemde personen, alsook de bouw, inrichting en uitrusting van slachthuizen.

7.2. De vraag zou kunnen rijzen of deze rechtsgrondbepaling wel de mogelijkheid inhoudt om het volgen van een opleiding en het bezit van een getuigschrift van vakbekwaamheid op te leggen (zoals wordt bepaald in de artikelen 3, 4, en 10 van het ontwerp), terwijl ze op het eerste gezicht enkel een machtiging inhoudt om de opleiding, het examen en het getuigschrift van vakbekwaamheid te regelen, zonder daar een verplichting aan te verbinden.

De verplichting om een opleiding te volgen en te beschikken over een getuigschrift vloeit evenwel reeds voort uit verordening (EG) nr. 1099/2009. Dit impliceert dat de artikelen 3, 4 en 10 van het ontwerp moeten worden weggelaten of geherformuleerd (zie daarover opmerking 8). In dat geval rijst de vraag naar de verenigbaarheid van de ontworpen bepalingen met de rechtsgrondbepaling niet meer.

7.3. Artikel 3, §§ 2 en 3, van het ontwerp bevat voorwaarden met betrekking tot de personen die in een tijdelijk erkende inrichting met levende dieren omgaan en dieren doden. De tijdelijk erkende inrichting is de inrichting bedoeld in artikel 16, § 2, tweede lid, van de wet van 14 augustus 1986, zoals kan worden opgemaakt uit de verwijzingsdefinitie in artikel 1, 3°, van het ontwerp.

Artikel 16, § 3, van de wet van 14 augustus 1986 bevat enkel een rechtsgrond om de opleiding, het examen en het getuigschrift van vakbekwaamheid te regelen wat betreft de functionaris voor het dierenwelzijn, het personeel werkzaam in de slachthuizen en het personeel betrokken bij het doden van pelsdieren, maar niet wat betreft de personen die in de inrichtingen erkend voor rituele slachting met levende dieren omgaan of dieren slachten.

De gemachtigde verklaarde hierover het volgende:

"Verordening 1099/2009 stelt in het 4de lid van artikel 4 dat slachtingen zonder voorafgaande bedwelming enkel mogen plaatsvinden in een slachthuis. Voor de toepassing van deze verordening dienen deze tijdelijke slachtplaatsen dus als een slachthuis beschouwd te worden. Voor de rechtsgrond zou men inderdaad een beroep kunnen doen op artikel 16, § 2, tweede lid van de wet, gelezen in samenhang met artikel 108 van de Grondwet."

Er kan niet worden aangenomen dat de personen die in de inrichtingen erkend voor rituele slachting met levende dieren omgaan of dieren slachten, beschouwd kunnen worden als "het personeel werkzaam in de slachthuizen" bedoeld in artikel 16, § 3, 1. van de wet. In artikel 16, § 1, tweede lid, van de wet wordt immers uitdrukkelijk bepaald dat hoofdstuk VI niet van toepassing is voor rituele slachtingen, met uitzondering van artikel 16, § 2, tweede lid. Daaruit vloeit voort dat artikel 16, § 3, van de wet niet toepasselijk is op personen die in tijdelijk erkende inrichtingen met levende dieren omgaan en op de personen die in de tijdelijk erkende inrichtingen de dieren doden en dus ook geen rechtsgrond kan bieden voor artikel 3, §§ 2 en 3, van het ontwerp.

Een beroep op de algemene uitvoeringsbevoegdheid van de Koning (artikel 108 van de Grondwet) is om dezelfde reden eveneens uitgesloten, nog afgezien van de vraag of het volgen van een opleiding en het bezit van een getuigschrift als voorwaarde om bepaalde activiteiten te mogen uitoefenen, voorgeschreven kan worden op grond van de algemene uitvoeringsbevoegdheid.

Overigens kunnen de tijdelijk erkende inrichtingen bezwaarlijk worden beschouwd als slachthuizen, aangezien in artikel 1 van het koninklijk besluit van 11 februari 1988 'betreffende sommige door een religieuze ritus voorgeschreven slachtingen' gewag wordt gemaakt van de mogelijkheid van dergelijke slachtingen in daartoe erkende inrichtingen naast de mogelijkheid van dergelijke slachtingen in een openbaar of in een particulier slachthuis. Ook hieruit blijkt dat artikel 16, § 3, van de wet van 14 augustus 1986 geen rechtsgrond kan bieden voor artikel 3, §§ 2 en 3, van het ontwerp.

De conclusie is dat artikel 3, §§ 2 en 3, uit het ontwerp moet worden weggelaten en dat een uitdrukkelijke rechtsgrond moet worden gecreëerd om artikel 7 van verordening (EG) nr. 1099/2009 te kunnen uitvoeren wat betreft de in de ontworpen bepalingen genoemde personen.

ALGEMENE OPMERKINGEN

8.1. Het ontwerp bevat verscheidene bepalingen die verplichtingen instellen die in verordening (EG) nr. 1099/2009 zelf zijn bepaald of die verordeningsbepalingen herhalen.

Overeenkomstig artikel 288, tweede alinea, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie is een verordening verbindend in al haar onderdelen en is ze rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat. Behoudens in gevallen waarin de verordening enige marge laat voor verdere discretionaire uitvoering, betekent die rechtstreekse toepasselijkheid dat

geen optreden van de lidstaten vereist is om de bepalingen ervan te integreren in hun interne rechtsorde. Bepalingen van een verordening moeten inzonderheid niet worden omgezet in het interne recht van de lidstaten. Niet alleen is een dergelijke werkwijze overbodig op het normatieve vlak, aangezien ze geen nieuwe norm tot stand brengt, maar bovendien houdt ze het gevaar in dat verwarring ontstaat inzake het rechtskarakter van het in de internrechtelijke regeling opgenomen voorschrift en onder meer over de bevoegdheid van het Hof van Justitie van de Europese Unie om kennis te nemen van alle betwistingen in verband met de voorschriften van de verordening. Deze werkwijze doet bovendien verwarring ontstaan over de datum van inwerkingtreding van de toepasselijke voorschriften.[8]

Het overnemen van bepalingen van een EU-verordening in een internrechtelijke regeling kan dan ook alleen worden gedoogd in zoverre zulks noodzakelijk is voor de leesbaarheid van eventuele internrechtelijke uitvoeringsmaatregelen, in welk geval een verwijzing naar de betrokken bepaling van de verordening ("overeenkomstig [of: onverminderd] artikel ... van verordening ...") het geëigende middel zal zijn om de aard van die bepaling herkenbaar te houden.

8.2. De ontworpen regeling moet worden beperkt tot de aangelegenheden die volgens verordening (EG) nr. 1099/2009 door de lidstaten moeten worden geregeld, namelijk het aanwijzen van de bevoegde autoriteit die verantwoordelijk is voor het waarborgen van de beschikbaarheid van opleidingscursussen, het verstrekken van getuigschriften van vakbekwaamheid, het goedkeuren van opleidingsprogramma's en het goedkeuren van de inhoud en uitvoeringsbepalingen van het examen (zie artikel 21, lid 1, van de verordening) en eventuele procedurebepalingen of uitvoeringsbepalingen die het voor de bevoegde autoriteit mogelijk maken om de regeling in de verordening toe te passen.

In de artikelen 3, 4 en 10 van het ontwerp wordt de verplichting om een opleiding te volgen en te beschikken over een getuigschrift hernomen, hetgeen reeds wordt bepaald in de artikelen 7 en 17, lid 4, van verordening (EG) nr. 1099/2009.

Voorts worden in verscheidene bepalingen van het ontwerp verordeningsbepalingen herhaald of geparafraseerd, zoals bijvoorbeeld artikel 5, § 1, tweede zin, van het ontwerp, waarin de inhoud van artikel 21, lid, 1, b) van de verordening wordt hernomen, en artikel 8 van het ontwerp, waarin artikel 21, lid 6, van de verordening ten dele wordt weergegeven. Artikel 11, §§ 1 en 3, van het ontwerp herhaalt hetgeen reeds kan worden opgemaakt uit artikel 28, lid 1, en 29, lid 1, van de verordening. Artikel 11, § 2, van het ontwerp herneemt artikel 29, lid 1, van de verordening.

Deze ontworpen bepalingen moeten dan ook worden weggelaten of, indien dit werkelijk noodzakelijk wordt geacht voor de leesbaarheid van de ontworpen regeling, worden voorzien van een verwijzing naar de betrokken verordeningsbepaling zoals uiteengezet *sub* 8.1.[9]

---

[8] HvJ 7 februari 1973, nr. 39/72, *Commissie t. Italië*.

[9] De artikelen 3 en 4 van het ontwerp zouden wellicht beter worden omgevormd tot een artikel waarin wordt bepaald dat de bepalingen in hoofdstuk II van toepasselijk zijn op de getuigschriften van vakbekwaamheid bedoeld in de artikelen 7 en 21 van verordening (EG) nr. 1099/2009.

Die laatste mogelijkheid kan in elk geval worden aangewend voor de gevallen waarin gebruik gemaakt wordt van een mogelijkheid die in de verordening aan de lidstaten wordt geboden. Dat is bijvoorbeeld het geval voor artikel 6 van het ontwerp, dat een toepassing inhoudt van artikel 29, lid 2, van de verordening, en voor artikel 7 van het ontwerp, waarbij artikel 21, lid 5, van de verordening wordt toegepast. In die gevallen moet worden verwezen naar de betrokken verordeningsbepalingen, maar zonder overname van de inhoud ervan.

9.1. In onderdeel II.3 van bijlage 2 bij het ontwerp, dat de omzetting vormt van deel II, punt 6, van bijlage A bij richtlijn 93/119/EG, ontbreekt het equivalent van de zinsnede "Onverminderd de afwijkingen toegestaan uit hoofde van de artikelen 4 en 13 van Richtlijn 64/433/EEG". Op de vraag waarom deze bepaling niet werd omgezet, antwoordde de gemachtigde het volgende:

> "De bepalingen zijn niet opgenomen omdat deze handelen over slachthuizen met een geringe capaciteit, welke niet meer bestaan sinds 1/1/2010. Deze bepalingen werden in Belgische wetgeving omgezet d.m.v. het KB van 30 december 1992 betreffende de erkenning en de inrichtingsvoorwaarden van de slachthuizen en andere inrichtingen, maar dat KB is ondertussen opgeheven."

De feitelijke omstandigheid dat er geen dergelijke slachthuizen bestaan, ontslaat de lidstaten niet van de juridische verplichting om de nog geldende richtlijnbepaling om te zetten. De aangehaalde zinsnede moet dan ook worden toegevoegd.

9.2. In onderdeel III van bijlage 2 bij het ontwerp ontbreekt het equivalent van deel II, punt 3, B.2 van bijlage C bij richtlijn 93/119/EG. De gemachtigde verklaarde deze hiaat als volgt:

> "Deze bepaling werd niet opgenomen omdat deze overbodig werd geacht. Verordening 1099/2009 legt al gedetailleerde minimumstroomsterktes vast voor de bedwelming van pluimvee, die gelden voor alle slachthuizen."

Uit het gegeven dat die richtlijnbepaling uitdrukkelijk werd gehandhaafd tot 8 december 2019 bij artikel 28, lid 1, alinea 2, van verordening (EG) nr. 1099/2009, kan worden opgemaakt dat de omzetting ervan door de lidstaten nog steeds moet worden gewaarborgd. Het vereiste inzake voltage dat voorkomt in deze richtlijnbepaling komt als dusdanig ook niet voor in de verordening. Het is dan ook raadzaam om de betrokken richtlijnbepaling alsnog om te zetten.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Aanhef

10. In het eerste lid van de aanhef moet de verwijzing naar artikel 16, § 2, van de wet van 14 augustus 1986 worden weggelaten, aangezien die bepaling geen rechtsgrond biedt voor het ontworpen besluit.

*

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique et l'accomplissement des formalités prescrites.

*

OBSERVATION PRÉLIMINAIRE

2. Compte tenu du moment où le présent avis est donné, le Conseil d'État attire l'attention sur le fait qu'en raison de la démission du gouvernement, la compétence de celui-ci se trouve limitée à l'expédition des affaires courantes. Le présent avis est toutefois donné sans qu'il soit examiné si le projet relève bien de la compétence ainsi limitée, la section de législation n'ayant pas connaissance de l'ensemble des éléments de fait que le gouvernement peut prendre en considération lorsqu'il doit apprécier la nécessité d'arrêter ou de modifier des dispositions réglementaires.

*

PORTÉE DU PROJET

3.1. Le projet soumis pour avis a pour objet d'insérer des dispositions relatives aux articles 7, 17, 21, 28 et 29 du règlement (CE) n° 1099/2009 du Conseil du 24 septembre 2009 'sur la protection des animaux au moment de leur mise à mort'.

Ces dispositions réglementaires prescrivent que la mise à mort d'aninaux et les opérations annexes sont effectuées uniquement par des personnes possédant le niveau de compétence approprié (article 7, paragraphe 1, du règlement), qu'un certificat de compétence est requis pour des personnes qui accomplissent certains actes lors d'opérations d'abattage (article 7, paragraphe 2, du règlement) et que la mise à mort d'animaux à fourrure doit être effectuée en présence et sous la supervision directe d'une personne titulaire du certificat de compétence délivré pour l'ensemble des opérations réalisées sous sa supervision (article 7, paragraphe 3, du règlement).

Les États membres doivent désigner l'autorité compétente chargée de veiller à ce que des cours de formation soient accessibles au personnel participant à la mise à mort d'animaux, de délivrer les certificats de compétence attestant de la réussite d'un examen final indépendant et d'approuver les programmes de formation des cours ainsi que le contenu et les modalités de l'examen (article 21, paragraphe 1, du règlement). Par ailleurs, le règlement dispose que les exploitants désignent, pour chaque abattoir, un responsable du bien-être des animaux qui doit être titulaire du certificat de compétence délivré pour l'ensemble des opérations réalisées dans les abattoirs dont il est responsable (articles 17, paragraphes 1 et 4, et 21 du règlement).

Par ailleurs, le projet constitue la nouvelle transposition partielle en droit interne des dispositions de la directive 93/119/CE du Conseil du 22 décembre 1993 'sur la protection des animaux au moment de leur abattage ou de leur mise à mort'. Si cette directive est abrogée par

l'article 28, paragraphe 1, premier alinéa, du règlement (CE) n° 1009/2009, plusieurs dispositions de la directive restent toutefois en vigueur jusqu'au 8 décembre 2019, à titre de dispositions transitoires, sur la base des articles 28, paragraphe 1, deuxième alinéa, et 29, paragraphe 1, du règlement (CE) n° 1009/2009. L'article 29, paragraphe 2, du règlement comporte encore une autre disposition transitoire qui s'applique jusqu'au 8 décembre 2015.

3.2. Le projet détermine les exigences relatives au personnel qui prend en charge des animaux vivants dans un abattoir et aux personnes qui, dans un établissement agréé à titre temporaire, prennent en charge des animaux vivants et qui y mettent à mort des animaux, ainsi que les exigences relatives à la présence d'une personne compétente lors de la mise à mort d'animaux à fourrure (articles 3 et 4 du projet). Le certificat de compétence s'obtient après le suivi d'une formation précisée dans le projet et la réussite d'un examen indépendant. Le projet comporte des dispositions relatives à l'organisation de la formation, à l'examen et à l'octroi du certificat (article 5). Il prévoit une mesure transitoire pour les personnes qui possèdent une expérience professionnelle pertinente d'au moins trois ans (article 6). Les membres du personnel débutants d'un abattoir peuvent obtenir, sous certaines conditions, un certificat provisoire (article 7). Les certificats ne sont délivrés qu'après une déclaration écrite dans laquelle le candidat confirme n'avoir commis aucune infraction grave à la législation en matière de protection des animaux au cours des trois dernières années (article 8). Le projet règle par ailleurs l'obtention d'un duplicata du certificat (article 9), la formation et l'examen pour le responsable du bien-être des animaux (article 10), ainsi que les exigences relatives à la configuration, la construction et l'équipement d'abattoirs (article 11).

Le projet se substitue à l'arrêté royal du 16 janvier 1998 'relatif à la protection des animaux pendant l'abattage ou la mise à mort', qui est abrogé par l'article 12 de l'arrêté envisagé.

COMPÉTENCE

4. Le projet est pris sur la base de la loi du 14 août 1986 'relative à la protection et au bien-être des animaux'. Conformément à l'article 6, § 1er, V, alinéa 1er, 2°, de la loi spéciale du 8 août 1980 'de réformes institutionnelles', l'autorité fédérale est compétente pour le bien-être des animaux jusqu'au 30 juin 2014. À partir du 1er juillet 2014, la compétence en matière de bien-être des animaux est transférée aux régions (voir le futur article 6, § 1er, XI, de la loi spéciale) [1].

L'arrêté en projet peut être pris par l'autorité fédérale, pour autant qu'il soit adopté avant le 1er juillet 2014 [2] et sous réserve de l'observation formulée au point 2 à propos de la limitation des compétences du gouvernement démissionnaire aux affaires courantes. Toutefois, à partir du 1er juillet 2014, les gouvernements de région seront compétents pour modifier,

[1] Voir les articles 24 et 67, alinéa 1er, de la loi spéciale du 6 janvier 2014 'relative à la sixième réforme de l'État'.

[2] Voir l'avis C.E. 55.179/AG/3 du 13 mars 2014 sur un avant-projet devenu l'ordonnance du 6 mai 2014 'modifiant l'ordonnance du 19 juillet 2001 relative à l'organisation du marché de l'électricité en Région de Bruxelles-Capitale et l'ordonnance du 1er avril 2004 relative à l'organisation du marché du gaz en Région de Bruxelles-Capitale, concernant des redevances de voiries en matière de gaz et d'électricité et portant modification de l'ordonnance du 19 juillet 2001 relative à l'organisation du marché de l'électricité en Région de Bruxelles-Capitale', *Doc. parl.*, Parl. Brux.-Cap., 2013-14, n° A-534/1, pp. 54-56.

compléter, remplacer ou abroger l'arrêté envisagé. Il est dès lors conseillé de publier l'arrêté envisagé au Moniteur belge dans les plus brefs délais, de sorte que les gouvernements de région puissent en être informés.

5. L'article 5 du projet contient des dispositions relatives à la formation à suivre en vue de l'obtention du certificat de compétence visé à l'article 3.

Dans l'avis 53.846/1/V du 23 septembre 2013 sur le projet devenu la loi du 7 février 2014 'portant des dispositions diverses en matière de bien-être animal, de commerce international des espèces de faune et de flore sauvages menacées d'extinction, et de santé des animaux' [3], le Conseil d'État a formulé l'observation suivante à propos de la compétence de l'autorité fédérale d'organiser des formations dans le cadre de ses compétences :

> « Les habilitations inscrites à l'article 16, § 3, 2. et 3., en projet, doivent évidemment être interprétées conformément aux règles répartitrices de compétence, de sorte qu'elles ne peuvent pas porter sur l'organisation d'examens et la délivrance de certificats par des organismes qui relèvent de la compétence des communautés » [4].

À propos de la disposition en projet, le délégué a fourni les précisions suivantes:

> « De opleiding kan georganiseerd worden door instellingen die hiervoor zijn erkend door de gemeenschappen of kan ook in de slachthuizen intern gegeven worden door de functionaris voor het dierenwelzijn. Het is niet onze bedoeling om de opleidingsinstituten een bepaalde cursus op te leggen. Wel zouden wij willen vragen dat eventuele cursussen opgesteld door de opleidingsinstituten aan onze Dienst worden voorgelegd zodat de Dienst kan oordelen of deze cursus voldoet, om al te grote verschillen in kwaliteit van de opleidingen te verhinderen.
>
> (…)
>
> Wij gaan ervan uit dat een opleidingsinstituut zelf een onafhankelijk examen kan afnemen. Als de opleiding echter intern in een slachthuis gebeurt, dient de onafhankelijkheid van het examen gegarandeerd te worden door het toezicht van de officiële dierenarts. Om te garanderen dat deze examens in de slachthuizen gelijkaardig verlopen zal de Dienst een lijst met vragen goedkeuren en ter beschikking stellen ».

À la question de savoir si les communautés doivent alors être réputées compétentes pour exécuter un point de la disposition réglementaire pertinente, à savoir l'article 21, paragraphe 1, b), du règlement (CE) n° 1099/2009, dans la mesure où cette disposition concerne des formations qui sont organisées par des établissements relevant de la compétence des communautés et des examens organisés par de tels établissements, qui peuvent donner lieu à l'obtention du certificat de compétence [5], le délégué a donné la réponse suivante :

> « Het is de bedoeling dat de Dienst zelf de kwaliteit van de opleidingsprogramma's controleert door de cursussen goed te keuren en in het geval van interne opleidingen in een slachthuis ook de lijst met examenvragen goed te keuren ».

---

[3] L'article 7 de cette loi a inséré l'article 16, § 3, dans la loi du 14 août 1986. Cette disposition constitue le fondement juridique de l'arrêté en projet (voir l'observation 7).

[4] *Doc. parl.*, Chambre, 2013-14, n° 53-3104/001, p. 29.

[5] Il peut se déduire jusqu'à un certain point de l'article 1er, 1°, du projet que la réglementation en projet concerne effectivement pareils établissements, ce que le délégué a également confirmé.

L'instauration d'une approbation obligatoire des cours et questions d'examen par le Service, comme le prévoit l'article 5, §§ 2 et 3, alinéa 2, du projet, n'est pas compatible avec la répartition des compétences évoquée ci-dessus. La disposition en projet doit être remaniée de sorte que le contenu de la formation et de l'examen organisés par des établissements relevant de la compétence des communautés ne soit pas réglé d'une manière aussi substantielle.

6. L'article 5, § 3, du projet règle notamment l'hypothèse dans laquelle l'examen en vue de l'obtention du certificat de compétence est organisé sous le contrôle d'un vétérinaire officiel. L'article 1er, 4°, du projet définit un vétérinaire officiel comme un vétérinaire habilité conformément au règlement (CE) n° 854/2004[6] à agir en cette capacité et nommé par l'autorité compétente. À cet égard, le délégué a déclaré ce qui suit :

> « Er werd voor gekozen om dezelfde terminologie te gebruiken als in verordening nr. 854/2004, omdat het om dezelfde dierenartsen gaat. Het gaat hierbij om dierenartsen die ingeschakeld worden voor de controle op de voedselveiligheid. Het zijn ook deze dierenartsen die het dierenwelzijn in de slachthuizen controleren. Het kan hierbij gaan om dierenartsen die als ambtenaar voor het FAVV werken of om zelfstandige dierenartsen die als 'dierenarts-met-opdracht' door het FAVV enkele uren in de week in de controle ingeschakeld worden ».

Si l'arrêté en projet est pris avant le 1er juillet 2014, il devra de toute façon être appliqué à partir de cette date par les régions sur la base de leur nouvelle compétence relative au bien-être des animaux. Le fait qu'un fonctionnaire fédéral ou une personne agissant pour le compte d'un organisme public fédéral, tel l'Agence fédérale pour la sécurité de la chaîne alimentaire [7], contrôlerait à partir de cette date une partie de la réglementation pour laquelle les régions seront alors compétentes, n'est pas compatible avec l'autonomie des régions.

À ce propos, le délégué a déclaré ce qui suit :

> « In het protocol voor de overgangsperiode dat door de federale overheid en de gewestregeringen werd ondertekend is voorzien dat de inspecteurs van het FAVV de controles gedurende de overgangsperiode zullen blijven uitvoeren. En ook daarna zal wellicht voor deze controles een protocol met het FAVV worden afgesloten omdat dat het meest efficiënt is. Maar misschien kunnen deze personen wat algemener omschreven worden als: 'dierenartsen door de bevoegde overheid aangesteld om de dierenwelzijnscontroles in de slachthuizen uit te voeren'».

On peut se rallier à cette proposition.

---

[6] Règlement (CE) n° 854/2004 du Parlement européen et du Conseil du 29 avril 2004 'fixant les règles spécifiques d'organisation des contrôles officiels concernant les produits d'origine animale destinés à la consommation humaine'.

[7] En effet, la matière de la sécurité des aliments continue à relever de la compétence de l'autorité fédérale, conformément au futur article 6, § 1er, V, alinéa 2, 1°, de la loi spéciale du 8 août 1980.

FONDEMENT JURIDIQUE

7.1. L'arrêté en projet trouve en principe son fondement juridique dans l'article 16, § 3, de la loi du 14 août 1986 'relative à la protection et au bien-être des animaux'. Cette disposition habilite le Roi à fixer des conditions en ce qui concerne la formation du fonctionnaire pour le bien-être animal et du personnel travaillant dans les abattoirs et des personnes participant à la mise à mort des animaux à fourrure, et l'organisation de cette formation, l'organisation d'examens relatifs à la compétence requise des personnes précitées, la délivrance, la suspension et le retrait des certificats de compétence provisoires et définitifs aux personnes précitées, ainsi que la construction, l'aménagement et l'équipement d'abattoirs.

7.2. La question pourrait se poser de savoir si cette disposition procurant le fondement juridique comporte bien la faculté d'imposer le suivi d'une formation et la possession d'un certificat de compétence (comme le prévoient les articles 3, 4, et 10 du projet), alors qu'à première vue, elle ne contient qu'une habilitation à régler la formation, l'examen et le certificat de compétence, sans l'assortir d'une obligation.

Toutefois, l'obligation de suivre une formation et de posséder un certificat découle déjà du règlement (CE) n° 1099/2009. Il en résulte que les articles 3, 4 et 10 du projet doivent être omis ou reformulés (voir à cet égard l'observation 8). Dans ce cas, la question de la compatibilité des dispositions en projet avec la disposition procurant le fondement juridique ne se pose plus.

7.3. L'article 3, §§ 2 et 3, du projet contient des conditions relatives aux personnes qui, dans un établissement agréé à titre temporaire, prennent en charge des animaux vivants et mettent à mort des animaux. L'établissement agréé à titre temporaire est l'établissement visé à l'article 16, § 2, alinéa 2, de la loi du 14 août 1986, ainsi qu'il peut être inféré de la définition de renvoi inscrite à l'article 1er, 3°, du projet.

L'article 16, § 3, de la loi du 14 août 1986 procure uniquement un fondement juridique pour régler la formation, l'examen et le certificat de compétence en ce qui concerne le fonctionnaire pour le bien-être animal, le personnel travaillant dans les abattoirs et le personnel participant à la mise à mort d'animaux à fourrure, mais pas en ce qui concerne les personnes qui, dans les établissements agréés pour des abattages rituels, prennent en charge des animaux vivants ou mettent à mort des animaux.

À cet égard, le délégué a déclaré ce qui suit :

> « Verordening 1099/2009 stelt in het 4de lid van artikel 4 dat slachtingen zonder voorafgaande bedwelming enkel mogen plaatsvinden in een slachthuis. Voor de toepassing van deze verordening dienen deze tijdelijke slachtplaatsen dus als een slachthuis beschouwd te worden. Voor de rechtsgrond zou men inderdaad een beroep kunnen doen op artikel 16, § 2, tweede lid van de wet, gelezen in samenhang met artikel 108 van de Grondwet ».

On ne peut pas admettre que les personnes qui, dans les établissements agréés pour des abattages rituels, prennent en charge des animaux vivants ou mettent à mort des animaux, puissent être considérées comme « [le] personnel travaillant dans les abattoirs » visé à

l'article 16, § 3, 1., de la loi. En effet, l'article 16, § 1er, alinéa 2, de la loi dispose expressément que le chapitre VI ne s'applique pas aux abattages rituels, à l'exception de l'article 16, § 2, alinéa 2. Il en résulte que l'article 16, § 3, de la loi ne s'applique pas aux personnes qui prennent en charge des animaux vivants dans des établissements agréés à titre temporaire et aux personnes qui mettent à mort les animaux dans les établissements agréés à titre temporaire et ne peut dès lors pas procurer un fondement juridique à l'article 3, §§ 2 et 3, du projet.

Pour la même raison, il est également exclu d'invoquer le pouvoir général d'exécution du Roi (article 108 de la Constitution), abstraction faite de la question de savoir si le suivi d'une formation et la possession d'un certificat comme condition pour pourvoir exercer certaines activités peuvent être prescrits sur la base du pouvoir général d'exécution.

Par ailleurs, les établissements agréés à titre temporaire peuvent difficilement être considérés comme des abattoirs, dès lors que l'article 1er de l'arrêté royal du 11 février 1998 'relatif à certains abattages prescrits par un rite religieux' fait état de la possibilité de pareils abattages dans des établissements agréés à cet effet, outre la possibilité de pareils abattages dans un abattoir public ou privé. Il en résulte également que l'article 16, § 3, de la loi du 14 août 1986 ne peut pas procurer un fondement juridique à l'article 3, §§ 2 et 3, du projet.

Force est de conclure que l'article 3, §§ 2 et 3, doit être omis du projet et qu'un fondement juridique explicite doit être créé pour pouvoir donner exécution à l'article 7 du règlement (CE) n° 1099/2009 en ce qui concerne les personnes citées dans les dispositions en projet.

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

8.1. Le projet comporte plusieurs dispositions instaurant des obligations prévues dans le règlement (CE) n° 1099/2009 proprement dit ou qui répètent ces dispositions réglementaires.

Conformément à l'article 288, paragraphe 2 du Traité sur le fonctionnement de l'Union européenne, un règlement est obligatoire dans tous ses éléments et il est directement applicable dans chaque État membre. Excepté dans les cas où le règlement laisse une certaine latitude en vue d'une exécution ultérieure discrétionnaire, cette applicabilité directe signifie qu'une intervention des États membres n'est pas nécessaire pour en intégrer les dispositions dans leur ordre juridique interne. Il ne faut notamment pas transposer des dispositions d'un règlement dans le droit interne des États membres. Non seulement un tel procédé est superflu sur le plan normatif puisqu'il ne crée pas de nouvelle norme, mais il risque en outre de semer la confusion quant au caractère juridique de la disposition intégrée dans le droit interne et, notamment, quant à la compétence de la Cour de Justice de l'Union européenne à connaître de tous les litiges concernant les dispositions du règlement. En outre, ce procédé induit en erreur sur la date d'entrée en vigueur des prescriptions applicables [8].

[8] C.J.C.E., 7 février 1973, n° 39/72, *Commission c. Italie.*

L'intégration de dispositions d'un règlement de l'Union européenne dans un dispositif de droit interne ne peut dès lors être tolérée que dans la mesure où elle est nécessaire à la lisibilité d'éventuelles mesures d'exécution de droit interne, auquel cas un renvoi à la disposition concernée du règlement (« conformément à [ou : sans préjudice de] l'article … du règlement …») constitue un moyen approprié pour identifier la nature de cette disposition.

8.2. La réglementation en projet doit être limitée aux matières qui, selon le règlement (CE) n° 1099/2009, doivent être réglées par les États membres, à savoir la désignation de l'autorité compétente chargée de veiller à l'accessibilité des cours de formation, de délivrer des certificats de compétence, d'approuver des programmes de formation ainsi que le contenu et les modalités de l'examen (voir l'article 21, paragraphe 1, du règlement), et à d'éventuelles dispositions de procédure ou d'exécution permettant à l'autorité compétente d'appliquer le dispositif inscrit dans le règlement.

Les articles 3, 4 et 10 du projet reproduisent l'obligation de suivre une formation et de posséder un certificat, comme le prévoient déjà les articles 7 et 17, paragraphe 4, du règlement (CE) n° 1099/2009.

Par ailleurs, diverses dispositions du projet réitèrent ou paraphrasent des dispositions réglementaires, comme par exemple l'article 5, § 1er, deuxième phrase, du projet, qui reproduit le contenu de l'article 21, paragraphe, 1, b), du règlement, et l'article 8 du projet, qui reproduit partiellement l'article 21, paragraphe 6, du règlement. L'article 11, §§ 1er et 3, du projet, répète ce qui se déduit déjà des articles 28, paragraphe 1, et 29, paragraphe 1, du règlement. L'article 11, § 2, du projet reproduit l'article 29, paragraphe 1, du règlement.

Par conséquent, ces dispositions en projet doivent être omises ou, si celles-ci sont jugées réellement nécessaires pour la lisibilité de la réglementation en projet, doivent contenir une référence à la disposition réglementaire concernée, ainsi qu'il a été exposé au point 8.1 [9].

On peut de toute façon recourir à cette dernière possibilité pour les cas qui font usage d'une faculté que le règlement offre aux États membres. Tel est par exemple le cas pour l'article 6 du projet, qui fait application de l'article 29, paragraphe 2, du règlement, et pour l'article 7 du projet, qui applique l'article 21, paragraphe 5, du règlement. Ces cas doivent viser les dispositions réglementaires concernées, mais sans en reproduire le contenu.

9.1. Le point II.3 de l'annexe 2 du projet, qui transpose la partie II, point 6, de l'annexe A de la directive 93/119/CE, ne comporte pas l'équivalent du membre de phrase « Sans préjudice des dérogations accordées en vertu des dispositions prévues aux articles 4 et 13 de la directive 64/433/CEE ». À la question de savoir pourquoi cette disposition n'a pas été transposée, le délégué a donné la réponse suivante :

> « De bepalingen zijn niet opgenomen omdat deze handelen over slachthuizen met een geringe capaciteit, welke niet meer bestaan sinds 1/1/2010. Deze bepalingen werden in Belgische wetgeving omgezet d.m.v. het KB van 30 december 1992 betreffende de

[9] Mieux vaudrait sans doute que les articles 3 et 4 du projet soient refondus en un article prévoyant que les dispositions du chapitre II s'appliquent aux certificats de compétence visés aux articles 7 et 21 du règlement (CE) n° 1099/2009.

erkenning en de inrichtingsvoorwaarden van de slachthuizen en andere inrichtingen, maar dat KB is ondertussen opgeheven ».

La circonstance de fait que tels abattoirs n'existent pas ne dispense pas les États membres de l'obligation juridique de transposer la disposition de la directive encore en vigueur. Le membre de phrase cité doit dès lors être ajouté.

9.2. Le point III de l'annexe 2 du projet ne contient pas l'équivalent de la partie II, point 3, B.2 de l'annexe C de la directive 93/119/CE. Le délégué a expliqué cette lacune comme suit :

« Deze bepaling werd niet opgenomen omdat deze overbodig werd geacht. Verordening 1099/2009 legt al gedetailleerde minimumstroomsterktes vast voor de bedwelming van pluimvee, die gelden voor alle slachthuizen ».

On peut déduire du fait que l'article 28, paragraphe 1, deuxième alinéa, du règlement (CE) n° 1099/2009 a maintenu cette disposition de la directive jusqu'au 8 décembre 2019 que les États membres doivent encore assurer sa transposition. L'exigence en matière de voltage figurant dans cette disposition de la directive ne figure pas non plus en tant que telle dans le règlement. Il est dès lors conseillé de transposer encore la disposition de la directive concernée.

EXAMEN DU TEXTE

Préambule

10. Au premier alinéa du préambule, la référence à l'article 16, § 2, de la loi du 14 août 1986 doit être omise, cette disposition ne procurant pas de fondement juridique à l'arrêté en projet.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Greet VERBERCKMOES Jo BAERT